

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

22 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Vladimir Timofti

Judecători - Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac, Victor Boico,

judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Djulieta Devder, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, în cauza penală privindu-l pe

***Panciuc Vadim xxxx**, născut la xx xx xxxx, originar din xxxx xxxx.*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 06.06.2017 – 11.04.2018;

Instanța de apel: 07.05.2018 – 27.03.2019;

Instanța de recurs: 07.08.2019 – 22.09.2020.

Asupra recursurilor declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 11 aprilie 2018, Panciuc Vadim a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut că, de către organul de urmărire penală, Panciuc Vadim a fost pus sub învinuire pentru faptul că ar fi săvârșit infracțiunea de escrocherie în următoarele circumstanțe:

În ziua de 15 aprilie 2016, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor lui Cibotari Veaceslav și cunoscând de faptul că acesta este interesat să procure un utilaj de prelucrare a nucilor, în timp ce se afla la biroul ultimului, situat pe str. xxxx din xxxx, unde s-a prezentat pentru a-i restitui o parte din datoria de bani pe care o avea față de el și dispunând de mijloace financiare în sumă de 11 953 euro, sub pretextul dispunerii posibilităților de importare în Republica Moldova a unor astfel de utilaje, înșelându-l și abuzând de încrederea acordată, l-a convins pe Cibotari Veaceslav, să-i importe utilajul dorit, precum că în condiții avantajoase și anume contra sumei de bani de care dispunea în acel moment, dar cu condiția stingerii datoriilor rămase.

Tot atunci, conform planului elaborat din timp, pentru a nu trezi suspiciuni că nu-și va executa obligațiunea asumată, precum că de import a utilajului de prelucrare a nucilor, ducându-l în eroare asupra intențiilor infracționale de fapt urmărite, Panciuc Vadim a întocmit lui Cibotari Veaceslav o recipisă, potrivit căreia, îi datorează suma menționată de bani, adică 11 953 euro, echivalent a 265 293,24 lei și termenul limită de rambursare, de până în luna august 2016. Într-un final, Panciuc Vadim, reușind să diminueze considerabil datoria avută față de Cibotari Veaceslav, a însușit de fapt mijloacele bănești obținute de la acesta și utilizându-i în scopuri personale, intenționat nu și-a onorat obligațiunile asumate și la moment intenționat refuză să le restituie, invocând diferite pretexte, cauzându-i totodată numitului o daună în proporții deosebit de mari.

Panciuc Vadim a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari.

3. Împotriva sentinței a declarat apel acuzatorul de stat, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care Panciuc Vadim să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.190 alin.(5) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis, cu admiterea acțiunii civile în sumă de 7 153 euro echivalent cu 158 758,68 lei și încasarea acesteia de la Panciuc Vadim în folosul părții vătămate Cibotari Veaceslav.

În argumentarea apelului a invocat că din materialele cauzei penale vina în comiterea infracțiunii incriminate se confirmă prin probe stabilite la faza de urmărire penală și examinarea judecătorească.

Instanța de fond tendențios a efectuat o interpretare unilaterală și eronată a probelor, denaturând conținutul lor, iar la baza achitării lui Panciuc Vadim, au stat argumentele precum fapta imputată acestuia nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, în condițiile în care relațiile dintre inculpat și partea vătămată sunt de natură civilă, partea acuzării a eșuat să probeze scopul de cupiditate urmărit de către inculpat. Doar singurul fapt al neexecutării obligațiilor asumate, nu este suficient pentru a aprecia că acesta a urmărit de la bun început obținerea în mod gratuit și ilegal a mijloacelor financiare ce aparțin lui Cibotari Veaceslav.

Totodată, instanța a reținut că, în mod incontestabil, în speță s-a constatat existența recipisei care confirmă faptul primirii de la partea vătămată a sumei de 11 953 euro și asumării angajamentului de a-i aduce un utilaj de prelucrat nuci până la finele lunii august-septembrie 2016. Inculpatul a recunoscut datoria indicată în recipisă și a susținut că a întocmit acea recipisă pentru a-i garanta părții vătămate rambursarea datoriei, dânsul recunoaște veridicitatea recipisei și existența datoriei față de partea vătămată.

Astfel, între inculpatul Panciuc Vadim și partea vătămată Cibotari Veaceslav a existat o înțelegere și au fost transmise mijloacele financiare întru executarea acesteia, faptul confirmat prin declarațiile părții vătămate și ale martorilor, conținutul recipisei.

Însă instanța nu a dat apreciere declarațiilor inculpatului date în cadrul cercetării judecătorești, contradictorii cu cele date la faza de urmărire penală, precum că nu a avut nici o înțelegere cu partea vătămată de a-i aduce careva utilaje și în genere nu practică o

asemenea activitate.

Acest aspect a fost neglijat, or, anume acest detaliu demonstrează intenția de fapt urmărită de către inculpat și înșelăciunea dânsului. Intenția urmărită de inculpat a fost de a însuși mijloacele financiare, care din conținutul sentinței și probe rezultă că au fost primite de către el, însă a fost redat detaliul esențial și anume acel că, la momentul de față, acesta neagă conținutul recipisei pe care l-a scris personal cu scris autentic. Neagă înțelegerea de a importa utilaje și insistă că nu practică asemenea servicii, ceea ce denotă că miza urmărită de către acesta a fost de a obține în mod gratuit suma de bani chiar prin metoda oferirii unor promisiuni false.

În asemenea circumstanțe este inadmisibilă încadrarea acestor acțiuni în corespundere cu normele civile. Inculpatul a tăinuit de la Cibotari Veaceslav acest impediment și anume că nu practică servicii de import a unor utilaje de scuturat nuci și din start nu putea să asigure executarea angajamentului, camuflând intențiile de fapt urmărite prin intermediul unei recipise, ceea și este în principiu escrocherie.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, a fost respins apelul declarat, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a specificat că, starea de fapt și de drept se află în concordanță deplină cu materialele cauzei și corect a fost statuată de către instanța de fond, nefiind prezente careva temeieri de casare a sentinței. În plus, prima instanță a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate prin prisma utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și obiectiv, călăuzindu-se de Lege, just concluzionând asupra achitării inculpatului Panciuc Vadim de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Astfel, probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în ședința instanței de fond și apel nu atestă existența în acțiunile lui Panciuc Vadim a faptei infracționale prevăzută de art.190 alin.(5) Cod penal.

La caz, instanța de apel a constatat că, în cadrul urmăririi penale, de către organul de urmărire penală, nu au fost administrate suficiente probe ce ar demonstra cu certitudine și indubitabil că existența faptei incriminate ca fiind comisă de către Panciuc Vadim, în situația în care întreaga învinuire este bazată exclusiv pe declarațiile părții vătămate Cibotari Veaceslav și a martorilor acuzării care au fost apreciate critic de către instanța de judecată, și nu sunt confirmate prin alte probe.

Instanța de apel a remarcat faptul că la originea procesului penal în cauză a stat plângerea părții vătămate Cibotari Veaceslav, care a sesizat organele de drept despre pretinsul fapt al însușirii mijloacelor bănești în sumă de 11 953 euro, de către Panciuc Vadim, prin înșelăciune și abuz de încredere.

Instanța de apel a conchis că prima instanță justificat a reținut că, versiunea înaintată de partea vătămată și preluată de acuzatorul de stat, a fost însoțită pe parcursul desfășurării procesului penal de neconcordanțe, care nu pot fi interpretate în defavoarea inculpatului.

Astfel, instanța de apel a reținut că, în plângerea depusă de Cibotari Veaceslav la

17 ianuarie 2017, ultimul a indicat că în luna aprilie 2016 a încheiat un contract cu inculpatul Panciuc Vadim și că pentru acest contract, inculpatul a primit în mai multe tranșe, la domiciliul lui Cibotari Veaceslav, suma de 11 953 euro. A indicat în plângerea menționată supra domiciliul său ca fiind la adresa – xxx xxx. (f.d.6)

Versiunea inițială a părții vătămate, precum că Panciuc Vadim, aflându-se la adresa xxxx xxxx ar fi primit de la Cibotari Veaceslav, prin înșelăciune și abuz de încredere mijloace financiare în sumă de 11 953 euro, a fost preluată și de organul de urmărire penală, fapt care se confirmă prin ordonanța de începere a urmăririi penale din 13 februarie 2017. (f.d.1)

Astfel, la capitolul ce tine de locul dobândirii de către inculpatul Panciuc Vadim a mijloacelor financiare de la Cibotari Veaceslav, instanța de judecată a reținut că, inițial, în cadrul audierii părții vătămate, la etapa urmăririi penale, Cibotari Veaceslav a susținut că, la 15 aprilie 2016 a încheiat cu Panciuc Vadim o înțelegere, prin care ultimul s-a obligat să-i transmită în proprietate un utilaj de prelucrare a nucilor și migdalelor, pe care s-a obligat să-l importe în lunile august-septembrie 2016, iar pentru aceasta Panciuc Vadim a primit de la Cibotari Veaceslav bani în sumă de 11 953 euro, în mai multe tranșe, la domiciliul părții vătămate xxxx xxxx . (f.d.14-15)

Martorii acușării V. Doganic și V. Cibotari, fiind audiați la etapa urmăririi penale, au confirmat integral versiunea inițială a părții vătămate și au susținut că, la 15 aprilie 2016 Panciuc Vadim se afla în biroul de serviciu al lui Cibotari Veaceslav, la compania „Tehnostil”, unde Panciuc Vadim a întocmit și semnat o recipisă prin care s-a obligat să importe un utilaj de prelucrare a nucilor până în luna august - septembrie 2016 și martorii au susținut că mijloacele financiare în acest sens au fost transmise lui Panciuc Vadim de către Cibotari Veaceslav la domiciliul ultimului, din xxxx xxxx (f.d.18-19; 20-21)

Versiunea inițială privind locul obținerii de către Panciuc Vadim a mijloacelor financiare a fost menținută de organul de urmărire penală și inclusă în raportul din 29 martie 2017 cu propunerea de terminare a urmăririi penale și expedierea cauzei în instanța de judecată. (f.d.44-48)

Ulterior, în cadrul urmăririi penale, la audierea suplimentară, partea vătămată Cibotari Veaceslav a susținut că, datoria s-a format din sumele de bani transmise lui Panciuc Vadim la adresa – xxxx xxxx dar că la 15 aprilie 2016, Panciuc Vadim s-a prezentat la oficiul din xxxx xxxx și că dânsul avea suma de 11 953 euro, iar acei bani nu i-au fost transmiși lui Cibotari Veaceslav, ci suma dată a rămas la Panciuc Vadim pentru ca să-i aducă un utilaj. (f.d.80-81)

Urmează a fi reiterat însuși faptul că, din conținutul recipisei cercetate în ședința de judecată, a declarațiilor martorilor acușării, părții vătămate și a inculpatului, în mod incontestabil se confirmă faptul că la 15 aprilie 2016, la adresa - str. Uzinelor 9/1 mun. Chișinău, a avut loc întâlnirea dintre inculpatul Panciuc Vadim și Cibotari Veaceslav, unde a și fost întocmită și semnată recipisă prin care Panciuc Vadim și-a asumat angajamentul să aducă utilajul de prelucrat nuci până în lunile august-septembrie 2016, contrasemnată de martorii V. Doganic și V. Cibotari.

Instanța de apel a considerat că, prima instanță just a apreciat critic depozițiile

martorilor acuzării, V. Doganic și V. Cibotari, în speță, angajat al companiei părții vătămate și respectiv fiul părții vătămate, în privința existenței la 15 aprilie 2016 a mijloacelor financiare în biroul de serviciu al părții vătămate, a fost înaintată doar după actualizarea versiunii inițiale a părții vătămate, ori la audierea martorilor la etapa urmăririi penale, dâșii au evitat să facă orice altă referire la mijloacele financiare, decât faptul că mijloacele financiare au fost transmise inculpatului la domiciliul părții vătămate din xxxx xxxx. (f.d.19-20; 20-21)

Mai mult, partea vătămată s-a adresat inițial în organele de drept cu plângere pentru a-l trage la răspundere penală pe Panciuc Vadim pentru că ar fi însușit prin abuz de încredere și înșelăciune mijloace bănești în sumă de 11 953 euro, pe care i-a obținut în mai multe tranșe la domiciliul părții vătămate din xxxx xxxx. Ulterior, partea vătămată a susținut că, banii au fost primiți de inculpat în mai multe tranșe, însă recipisa a fost întocmită la adresa xxxx xxxx, unde Panciuc Vadim ar fi adus bani în sumă de 11 953 euro, care totuși nu i-au fost transmiși lui Cibotari Veaceslav, ci au rămas la Panciuc Vadim, sub pretextul aducerii utilajului de prelucrat/scuturat nuci în contul acestei sume, versiunea în cauză fiind pusă și la baza învinuirii lui Panciuc Vadim.

Astfel, instanța de apel a subliniat faptul că, infracțiunea de escrocherie, prevăzută la art.190 Cod penal, este o infracțiune materială, care se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea reală de a se folosi și dispune de bunurile altuia la propria sa dorință.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că în condițiile în care partea acuzării insistă asupra faptului că, inculpatul, până la data de 15 aprilie 2016, ar fi primit de la partea vătămată bani în mai multe tranșe și că acești bani nu i-au fost restituiți părții vătămate, că acești bani au fost la inculpat până la 15 aprilie 2016 și că au rămas la inculpat la 15 aprilie 2016 și după această dată, se evidențiază o incertitudine asupra momentului săvârșirii infracțiunii, or, în mod cert versiunea acuzării confirmă faptul că inculpatul a avut posibilitatea reală de a se folosi după bunul său plac de suma obținută de la partea vătămată și până la 15 aprilie 2016. În esență acești bani au fost și au rămas la inculpat, iar la 15 aprilie 2016 a fost doar întocmită o recipisă în sensul garantării executării obligației de rambursare.

Instanța de apel a constatat că partea vătămată a susținut în ședința de judecată că anume Panciuc Vadim a venit cu intenția a se achita și că la 15 aprilie 2016 nu a transmis bani lui Panciuc Vadim și că în realitate banii în sumă de 11 593 euro nu i-au fost transmiși lui de către inculpat.

Prin urmare, atât partea vătămată, cât și inculpatul, au confirmat în ședința de judecată că între ei, până la data de 15 aprilie 2016 au existat relații civile, fiind încheiate mai multe contracte de împrumut și contract de vânzare cumpărare. Însuși partea vătămată a fost în imposibilitate de a descrie cel puțin într-un mod sumar numărul acestor tranzacții/operațiuni, valoarea acestora, data încheierii și data executării obligațiilor prevăzute de acestea, fiind confirmat doar faptul că acestea au fost mai multe.

Mai mult, instanța de apel a constatat existența recipisei care confirmă faptul că inculpatul a primit de la partea vătămată suma de 11 953 euro și și-a asumat

angajamentul de a-i aduce ultimului un utilaj de prelucrat nuci până în lunile august - septembrie 2016. Respectiv, atât inculpatul, cât și partea vătămată au confirmat veridicitatea recipisei vizate în speță și faptul că nu a fost contestată, iar înțelegerea/acordul lor a rămas în vigoare, deși nu au fost executate obligațiile asumate de către Panciuc Vadim și nici întoarsă suma.

Instanța de apel a reținut că, partea vătămată a susținut că o parte din suma indicată în recipisă și anume suma de 4 800 euro a fost restituită de inculpat după punerea pe rolul instanței de judecată a cauzei penale.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că fapta imputată lui Panciuc Vadim nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.190 alin.(5) Cod penal, în condițiile în care relațiile dintre inculpatul și partea vătămată sunt de natură civilă, iar în speță partea acuzării a eșuat să probeze scopul de cupiditate urmărit de inculpat. Simplul fapt al neexecutării obligațiilor asumate de Panciuc Vadim nu este suficient pentru a aprecia că acesta a urmărit de la bun început obținerea în mod gratuit și ilegal a mijloacelor financiare ce aparțin lui Cibotari Veaceslav. Părțile în mod repetat au încheiat tranzacții reciproce, datoria existentă și indicată în recipisă, precum și însuși recipisă nu a fost contestată de inculpat. Inculpatul a pus la dispoziția părții vătămate propriul utilaj, cu titlu de garanție/gaj. Aspectul ce ține de cronologia tranzacțiilor și calculul dobânzilor ce au însoțit aceste tranzacții, deși sunt prezentate într-un mod evaziv și neclar de partea vătămată, nu a fost negat de inculpat.

Instanța de apel a notat că învinuirea adusă inculpatului și argumentele părții acuzării sunt însoțite de discrepanțe, în esență se pretinde că inculpatul până la data de 15 aprilie 2016 ar fi obținut de la partea vătămată mijloace financiare, după care, la 15 aprilie 2016, cu aceste mijloace financiare s-a prezentat la partea vătămată și le-a obținut încă odată de la partea vătămată, dar în mod fraudulos, prin abuz de încredere și înșelăciune și fără ca aceste mijloace să fi fost restituite la acea dată părții vătămată. În esență, până la 15 aprilie 2016 inculpatul ar fi dobândit mijloacele financiare în sumă de 11 953 euro, iar pentru datoriile formate până la acea dată partea vătămată nu a fost în posibilitate de a prezenta contracte și/sau recipise care ar evidenția și confirma originea și calculul acestei sume și nici nu a fost invocat sau confirmat faptul că la momentul întocmirii recipisei din 15 aprilie 2016 ar fi fost distruse sau nimicite careva înscrisuri ce ține de datoria în cauză.

Argumentele acuzatorului de stat precum că, odată ce inculpatul deținea suma de 11 953 euro, datorată părții vătămate, în lipsa unui contract/recipise sau altui înscris în acest sens, inculpatul a optat pentru păstrarea acestor mijloace bănești în mod fraudulos și a întocmit o recipisă la 15 aprilie 2016, confirmând prin propria semnătură ceea ce nu era confirmat printr-un înscris până la acel moment.

Pe cale de consecință, instanța de apel a reținut că, pe parcursul examinării prezentei cauze, partea acuzării nu a prezentat careva probe noi, admisibile, pertinente, concludente și utile care ar demonstra vinovăția inculpatului. Raportând situația dată, la practica CtEDO, instanța de apel a menționat că, în ședința instanței de apel, acuzatorul de stat, de fapt a susținut toate probele administrate la etapa urmăririi penale și a

cercetării judecătorești, bazate de altfel pe dubii, fără însă a prezenta careva alte probe noi, declarații ale martorilor, înscrisuri, sau alte acte ce ar identifica și înlătura presupunerile și dubiile admise în cadrul acestei cauze penale și ar permite după caz modificarea concluziei de achitare și permiterea reaprecierii probatoriului, în vederea pronunțării unui act judecătoresc de condamnare.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs de către procuror, care invocând prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, din aceleași motive care au fost expuse și în cererea de apel, considerând că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul său, respectiv hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În motivarea recursului declarat, procurorul a menționat că, instanța de apel neîntemeiat a menținut sentința de achitare, fără a da apreciere probelor prezentate din punct de vedere al pertinentei, utilității și veridicității, iar în ansamblu - din punct de vedere al coroborării acestora. Concluzia expusă de către instanța de apel este una neîntemeiată și pripită.

Partea acuzării evidențiază că, prin probele examinate cu certitudinea s-a constatat, că Panciuc Vadim prin înșelăciune și abuz de încredere a obținut de la Cibotari Veaceslav suma de 11 953 euro, echivalentul a 265 293, 24 lei. La caz, este evident că partea-vătămată a fost înșelată de inculpat, întrucât primul nu a primit nici banii înapoi, nici utilajul privind prelucrarea nucilor. Panciuc Vadim inițial urmărea scopul de cupiditate și nu dorea îndeplinirea angajamentului asumat.

În opinia recurentului, instanța de apel urma să rețină ca fiind pertinente și concludente declarațiile părții vătămate, care a indicat direct asupra inculpatului Panciuc Vadim, ca fiind persoana care la 15 aprilie 2016 a obținut mijloace financiare în sumă de 11 953 euro, pentru a aduce utilaj de scuturat nuci și migdale și în acest sens a semnat recipisa care cuprinde obligațiile asumate de către inculpat.

Recurentul menționează că instanțele de judecată s-au axat pe presupusele divergențe existente în declarațiile părții vătămate referitor la locul transmiterii mijloacelor financiare, argumente care de fapt au fost elucidate atât prin audierea suplimentară la etapa urmăririi penale cât și în cadrul cercetării judecătorești în instanțele de fond. Astfel, partea vătămată a declarat că, anterior, de multiple ori, a transmis bani lui Panciuc Vadim la domiciliul său situat pe xxxx xxxx, iar evenimentele legate de suma de 11 953 euro, s-au produs pe str. Uzinelor nr.9/1 mun. Chișinău. Felul în care instanțele de fond au tratat acest detaliu și anume că, organul de urmărire penală a preluat mai multe versiuni ale lui Cibotari Veaceslav nu suportă nici o critică, or, obligațiunea organului de urmărire penală este stabilirea tuturor circumstanțelor cazului, în vederea descoperirii infracțiunii.

Recurentul menționează că, instanța de apel urma să evalueze credibilitatea declarațiilor părții vătămate, apreciindu-i-le în coroborare cu restul probelor acumulate, și anume:

- procesul-verbal de ridicare din 24 mai 2017, din care reiese că de la Cibotari

Veaceslav a fost ridicată o recipisă pe o filă, cu semnăturile cet. Cibotari Veaceslav, Panciuc Vadim, Cibotari Victor, Doganiuc Valerii;

- procesul-verbal de examinare din 25 mai 2017, din care reiese că, a fost supusă examinării "Recipisa" pe o filă A4, unde s-a constatat că este un manuscris datat cu 15 aprilie 2016, adresa fiind indicată xxxx xxxx. Au fost identificate părțile contractante: Panciuc Vadim, Cibotari Veaceslav, martorii Cibotari Victor și Doganiuc Valerii, de asemenea în înscris s-au identificat și semnăturile persoanelor nominalizate, s-a mai constatat că, conținutul actului presupune angajamentul cet. Panciuc Vadim de a livra "utilaj de prelucrat nuci" contra sumei de 11 953 euro până în luna august – septembrie 2016, precum și faptul primirii banilor indicați.

Reieșind din cele expuse, este evident faptul că inculpatul Panciuc Vadim, prin înșelăciune și abuz de încredere a obținut de la partea vătămată mijloace financiare în sumă de 11 953 euro, sub pretextul dispunerii posibilităților de importare a utilajului de prelucrat nuci, înșelându-l și abuzând de încrederea acordată, l-a convins pe Cibotari Veaceslav, să-i importe utilajul, cu condiția stingerii datoriilor rămase, însă aceste acțiuni au purtat doar un caracter formal, întrucât inculpatul nu a dorit respectarea obligațiilor sale încă din momentul primirii banilor și nici nu a întreprins careva acțiuni în vederea onorării obligațiilor asumate față de partea vătămată.

Respectiv, se conchide asupra faptului că instanțele de fond au examinat unilateral cauza penală, în favoarea apărării, apreciind critic declarațiile părții vătămate și cele a le martorilor acuzării, contrar prevederilor art.art.24 alin.(2), 101 alin.(3) Cod de procedură penală, ajungând la concluzia că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că recursul urmează a fi admis conform prevederilor art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat produce un efect devolutiv complet în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept în privința persoanelor care l-au declarat.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art.414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă

participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală. În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

Din cererea de recurs declarată, se constată că criticele recurentului, în esență, se referă la faptul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și nu au fost stabilite temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului declarat ca nefondat.

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportată la criticele recurentului, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel la adoptarea soluției de respingere, ca nefondat, a apelului declarat de procuror, cu menținerea sentinței de achitare, nu a respectat întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual-penale.

Cercetând materialele cauzei, Colegiul constată că instanța de fond la pronunțarea sentinței a comis o eroare, care ulterior a fost preluată de către instanța de apel prin menținerea acesteia fără modificări.

Așadar, analizând decizia atacată, Colegiul penal lărgit concluzionează că instanța de apel, menținând hotărârea primei instanțe privind achitarea inculpatului Panciuc Vadim, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii - nu a supus unei analize obiective cumulul de probe, adus în susținerea învinuirii, la fel ca și prima instanță, excluzând unele probe, le-a dat o apreciere greșită și selectivă, în derogare de la prevederile art.101 Cod de procedură penală, punând accentul doar pe depozițiile și versiunea inculpatului, concluzionând că acuzarea nu a prezentat probe suficiente întru confirmarea că Panciuc Vadim a comis infracțiunea de escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari.

În acest sens, Colegiul penal menționează că, instanța de apel nu a respectat prevederile art.414 Cod de procedură penală și nu a apreciat totalitatea probelor prezentate de acuzare întru confirmarea vinovăției inculpatului Panciuc Vadim, în mod greșit a respins probele administrate de către acuzarea de stat, fără a fi constatată încălcarea normelor procesuale invocate, a apreciat în mod superficial aceste probe, fără a fi evidențiate acele derogări evidente invocate.

În pofida acestor prescripții legale, instanța de apel a constatat neclar și divergent, în descriptivul deciziei adoptate, diverse motive de menținere a sentinței de achitare a inculpatului de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, care se exclud reciproc, cum ar fi că: *„în plângerea depusă de către Cibotari Veaceslav la 17.01.2017, dânsul a indicat expres că în luna aprilie 2016 a încheiat un contract cu inculpatul Panciuc Vadim și că pentru acest contract, ultimul a primit în mai multe tranșe, la domiciliul lui Cibotari Veaceslav suma de 11 953 euro”*. (f.d.6, vol. I)

Apoi, indică neclar că, „(...) inculpatul în ședința de judecată a susținut că, în esență recunoaște veridicitatea recipisei, recunoaște datoria și când a semnat recipisa a fost de acord cu suma datoriei, doar că faptele indicate nu corespund realității, bani nu a primit de la partea vătămată în ziua de 15.04.2016, suma indicată în recipisă fiind constituită din datoria și dobânda formate anterior”. (f.d.156-157, vol. I)

„Partea vătămată a susținut expres în ședința de judecată că anume Panciuc Vadim a venit cu intenția a se achita și că la 15 aprilie 2016 nu a transmis bani lui Panciuc Vadim și că în realitate banii în sumă de 11 593 euro nu i-au fost transmiși lui de către inculpat.

La acest capitol instanța a reținut că partea vătămată a recunoscut faptul că a primit de la inculpatul Panciuc Vadim și deține în continuare în calitate de gaj o presă pentru brichetare, evaluată la 5 000 euro”. (f.d.143, vol. I)

Indicând în descriptiv că: „(...) În lipsa garanțiilor suficiente pentru asigurarea executării obligațiilor contractuale, în lipsa unui înscris care să confirme în mod cert condițiile contractuale, obligațiile și consecințele neexecutării lor, prin prisma principiului libertății contractuale, părții vătămate îi revine riscul alegerii persoanei contractate și consecințele manifestării unui comportament lipsit de prudență. Însuși partea vătămată a confirmat în ședința de judecată că oferea din nou împrumuturi inculpatului până ca acesta să stingă total creanțele legate de împrumuturile anterioare.

Examinând atât în mod separat, cât în ansamblu probele aduse întru susținerea învinuirii, instanța de judecată a concluzionat că acestea sunt însoțite de dubii și nepotriviri și că nu sunt suficiente pentru constatarea faptei imputate.

Față de aspectele enumerate mai sus, Colegiul penal reține că la caz, instanța de fond corect a reținut, că acuzarea de stat nu a prezentat suficiente probe din care să rezulte că la momentul întocmirii recipisei din 15.04.2016, Panciuc Vadim avea intenția să nu-și onoreze angajamentul asumat privind restituirea datoriei, urmărind scopul de cupiditate, iar indicarea în recipisă a obligației lui Panciuc Vadim de a aduce un utilaj de prelucrarea a nucilor părții vătămate Cibotari Veaceslav până în luna august 2016 a fost inclusă doar formal la inițiativa lui Cibotari Veaceslav, acesta cunoscând cert că inculpatul nu are asemenea gen de activitate.

Faptul că, Panciuc Vadim s-a pomenit în incapacitate de plată, ce a survenit în urma unor circumstanțe neprielnice afacerii administrate, însă ultimul nu a negat prezența datoriilor, ci s-a obligat să restituie aceste sume bănești pe măsura posibilităților.”

În această consecutivitate, se reține că, instanța de apel, contrar prevederilor art.101 Cod procedură penală, nu și-a motivat eficient soluția privind respingerea probelor administrate de către acuzarea de stat - declarațiile părții vătămate Cibotari Veaceslav, declarațiile martorilor Doganiuc Valeriu, Cibotari Victor și Cucuruza Cladimir, cât și probele materiale acumulate în cadrul urmăririi penale după cum urmează: plângerea depusă de către Cibotari Veaceslav la 17.01.2017, prin care solicită tragerea la răspundere penală a lui Panciuc Vadim, care prin înșelăciune și abuz de încredere a însușit mijloace bănești în sumă de 11 953 euro (f.d.6, vol. I); procesul-verbal

de ridicare din 24.05.2017, din care reiese că, la aceeași dată, organul de urmărire penală a ridicat de la Cibotari Veaceslav o recipisă, cu semnăturile cet. Cibotari Veaceslav, Panciuc Vadim, Cibotari Victor și Doganiuc Valeriu (f.d.65, vol. I); procesul-verbal de examinare din 25.05.2017, din care reiese că, la aceeași dată a fost supusă examinării “Recipisa”, s-a constatat că este un manuscris datat cu data de 15.04.2016, adresa str. Uzinelor nr.9/1 mun. Chișinău. Au fost identificate părțile contractante - Panciuc Vadim, Cibotari Veaceslav și martorii Cibotari Victor și Doganiuc Valeriu, în înscris s-au identificat și semnăturile persoanelor nominalizate. Conținutul actului presupune angajamentul cet. Panciuc Vadim de a livra “utilaj de prelucrat nuci” contra sumei de 11 953 euro până în luna august – septembrie 2016, precum și faptul primirii banilor indicați. (f.d.66, vol. I)

Astfel, instanța de apel nu s-a expus separat asupra fiecăreia din probele acumulate în dosar, care trebuie apreciate multilateral și obiectiv, nu a făcut o analiză a acestora, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală. Contrar acestor stricte prevederi legale, instanța de apel doar a enumerat probele cercetate, redând conținutul declarațiilor părții vătămate Goldur Anatoli, martorilor Doganiuc Valeriu, Cibotari Victor, Cucuruza Cladimir și a probelor scrise, fără a verifica minuțios și obiectiv fiecare probă separat sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței, iar în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor.

Nu este negat faptul că, în această cauză, concluziile despre nevinovăția persoanei deferite judecății pot fi făcute de instanță, însă pentru o atare conchidere, instanța urmează să aducă contraargumente la cele invocate de partea acuzării și în cererea de apel, să analizeze argumentele despre nevinovăția persoanei în raport cu învinuirea adusă și probele din dosar.

La fel, instanța de apel a trecut în revistă dovezile administrate, dar nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete, de fapt și de drept, invocate în rechizitoriu, și nu a indicat motivele pentru care a respins probele aduse în sprijinul acuzării.

Totodată, în speță, instanța de apel constatând că între părți este prezent un raport juridic cu caracter civil, totuși urma să ia în considerație că, în esență, delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerație două aspecte de maximă importanță: atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor și prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele. Aceste două aspecte sunt puse la baza circumstanțelor care trebuie cercetate în vederea constatării lipsei sau prezenței scopului de cupiditate.

Așa dar, Colegiul penal lărgit punctează că, deși instanța de apel a statuat asupra faptului că între părți este prezent un raport juridic cu caracter civil, totuși instanța nu a dat apreciere faptului, că în speță a avut loc abuzul de încredere, care a stat la baza relației interpersonale stabilite între făptuitor și victimă, care la rândul lor au în suport relații comerciale, care cunoscând anumite evoluții și având amprenta încrederii, sânt exploatate cu rea-voință de potențialul escroc, la realizarea intenției infracționale.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel urma să ia în considerație că, probele trebuie analizate corelat, în ansamblul lor, nu trunchiat, astfel încât hotărârea să se întemeieze pe toate probele cauzei, condiție ce în cazul de față nu este întrunită. Din analiza și evaluarea probelor administrate în condiții de oralitate, nemijlocire și contradictorialitate în cadrul cercetării judecătorești, s-a reținut eronat că probele în ansamblul lor nu coroborează spre a demonstra, vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată.

Reieșind din cele expuse supra, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că, instanța de apel eronat a interpretat probele administrate, inclusiv prin denaturarea conținutului acestora, fără a se expune asupra lor în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală.

Astfel, Colegiul penal lărgit consideră că instanțele de fond nu au pătruns în esența problemei de fapt și de drept, fiind prezentă discrepanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, nu a făcut o analiză corespunzătoare asupra cumulului probelor prezentate de părți, fără a elucida faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei, ce au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature, nemotivate și neargumentate.

Fiind consecvenți în cele expuse, se notează că, de principiu, instanțele de judecată sunt obligate să demonstreze circumstanțele ce țin de nevinovăția inculpatului cu adoptarea unor soluții motivate, or, lipsa unor argumente plauzibile în vederea susținerii achitării persoanei, atestă vicierea procedurii penale de la etapele precedente de judecare.

În mare parte soluția instanței de recurs de a dispune rejudecarea se bazează pe statuările CtEDO în speța *Năvoloacă c. Moldovei (cererea nr. 25236/02)*, hotărârea din 16.12.2008, unde Curtea având a se pronunța asupra acestei cauze a considerat că chestiunile care urmau a fi hotărâte de către Curtea Supremă de Justiție nu puteau fi examinate în mod corespunzător, ca chestiuni ce tine de un proces echitabil, fără o apreciere directă a probelor prezentate de partea apărării și partea acuzării (*a se vedea Botten v. Norway, 19 februarie 1996, §§ 52 și 53, Reports of Judgments and Decisions 1996-I și Popovici, citată mai sus, § 72*).

Curtea Supremă de Justiție nu are competența să facă o examinare directă a probatoriului administrat și are doar competența de a dispune rejudecarea cauzei de către instanța ierarhic inferioară

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile expuse în dispozițiile art.436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza în strictă conformitate cu exigențele legii procesual-penale și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, având în vedere motivele casării ei, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în acord cu art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Djulieta Devder, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, în cauza penală privindu-l pe **Panciuc Vadim xxxx**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 22 octombrie 2020.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico

O p i n i e s e p a r a t ă
a judecătorului Timofti Vladimir

Conform art. 339 alin. (7), 340. alin (3) Cod de procedură penală
în cauza penală privindu-l pe **Panciu Vadim xxxx**.

1. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 22 septembrie 2020, a fost admis recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Djulieta Devder, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, în cauza penală în privința lui Panciu Vadim xxxx, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

2. Am semnat cu respect decizia, dar nu am fost de acord cu motivarea și soluția adoptată și am propus o altă soluție "*De respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Djulieta Devder, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, în cauza penală în privința lui Panciu Vadim xxxx, cu menținerea deciziei atacate*", în legătură cu ce expun opinie separată.

3. Pentru a fi mai succint, indic că susțin în tot ce este indicat în partea introductivă și în pct. 1-5 a deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 22 septembrie 2020, în prezenta cauză.

4. Nu susțin motivele expuse în pct. 6 a prezentei decizii, unde este criticată decizia instanței de apel, prin care a fost respins ca nefondat apelul declarat de procuror, cu menținerea fără modificări a sentinței primei instanțe, prin care Panciu Vadim a fost achitat de sub învinuirea de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, și susțin motivele expuse în decizia instanței de apel (f.d. 50-55, vol. II), unde se invocă că:

"[...] Instanța de judecată reține că, atât partea vătămată, cât și inculpatul, au confirmat în ședința de judecată, că între ei, până la data de 15 aprilie 2016 au existat relații civile, fiind încheiate mai multe contracte de împrumut și de vânzare-cumpărare [...] Mai mult ca atât, deși partea vătămată a confirmat în ședința de judecată faptul că deține la moment cu titlu de gaj un utilaj - presă de brichetare, lăsat de inculpat, care a fost apreciat la suma de 5000 euro, tot partea vătămată susține în mod evaziv că acest utilaj ține de alt episod, fără a fi elucidat aspectul dat.

În mod incontestabil în speță s-a constatat existența recipisei care confirmă faptul că inculpatul a primit de la partea vătămată suma de 11953 euro și și-a asumat angajamentul de a-i aduce ultimului un utilaj de prelucrat nuci până în lunile august-septembrie 2016. [...] Inculpatul nu a negat, ci a recunoscut datoria indicată în recipisă și a susținut că a întocmit acea recipisă pentru a-i garanta părții vătămate rambursarea datoriei, dânsul recunoaște veridicitatea recipisei și existența datoriei față de partea vătămată.

Respectiv, atât inculpatul, cât și partea vătămată au confirmat veridicitatea recipisei vizate în speță și faptul că nu a fost contestată, iar înțelegerea/acordul lor a rămas în vigoare, deși nu au fost executate obligațiile asumate de Panciu Vadim și nici întoarsă suma.

[...] Prin urmare, instanța de judecată ajunge la concluzia că fapta imputată inculpatului Panciuc Vadim nu întrunește elementele constituive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, în condițiile în care relațiile dintre inculpat și partea vătămată sunt de natură civilă, iar în speță partea acuzării a eșuat să probeze scopul de cupiditate urmărit de inculpat. Simplul fapt al neexecutării obligațiilor asumate de Panciuc Vadim nu este suficient pentru a aprecia că acesta a urmărit de la bun început obținerea în mod gratuit și ilegal a mijloacelor financiare ce aparțin lui Cibotari Veaceslav.

[...] Însuși învinuirea adusă inculpatului și versiunea părții acuzării este însoțită de discrepanțe, ori în esență se pretinde că inculpatul până la data de 15 aprilie 2016 ar fi obținut de la partea vătămată mijloace financiare, după care, la 15 aprilie 2016, cu aceste mijloace financiare s-a prezentat la partea vătămată și le-a obținut încă o dată de la partea vătămată, dar în mod fraudulos, prin abuz de încredere și înșelăciune și fără ca aceste mijloace să fie restituite la acea dată părții vătămate.

[...] Examinând atât în mod separat, cât și în ansamblu probele aduse în susținerea învinuirii, instanța de judecată a concluzionat că acestea sunt însoțite de dubii și nepotriviri și că nu sunt suficiente pentru constatarea faptei imputate".

Nu am găsit contradicții în motivarea deciziei instanței de apel, am susținut motivele indicate de către instanța de apel la soluția de respingere ca nefondat a apelului declarat de procuror și menținerea sentinței de achitare a inculpatului Panciuc Vadim de sub învinuirea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, or în speță, din probele verificate de instanța de apel este evident dovedit că între partea vătămată și inculpat persistă relații de natură civilă, nefiind demonstrată prin probele prezentate de partea acuzării (declarațiile divergente a părții vătămate și a martorilor Doganic V. și Cibotari V.) intenția inculpatului Panciuc Vadim de a dobândi ilicit bani de la partea vătămată prin înșelăciune și abuz de încredere, adică lipsește latura subiectivă.

În acest sens, consider că în speță sunt prezente relații civile, în cadrul cărora inculpatul nu și-a onorat obligațiile asumate prin recipisa din 15 aprilie 2016 față de partea vătămată (lăsând în gaj în cadrul aceluiași angajament și un bun în valoare de 5000 euro), mai mult, în aceste condiții, atest că instanța de apel a ținut cont în speță la adoptarea soluției și de principiul stipulat în Protocolului nr. 4 art. 1 din CEDO, că "nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală".

5. Reieșind din aceste considerente, am propus soluția indicată în pct. 2 a prezentei Opinii separate, dar nu am fost susținut de ceilalți judecători.

Judecător

Timofți Vladimir